

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL

VERICA TRSTENJAK

prezentate la 4 septembrie 2008¹

Cuprins

I	— Introducere	I - 8643
II	— Cadrul juridic	I - 8643
III	— Situația de fapt, acțiunea principală și întrebarea preliminară	I - 8643
	A — Situația de fapt	I - 8645
	B — Procedura în fața autorității de concurență din Irlanda și acțiunea judiciară principală	I - 8647
	C — Întrebarea preliminară	I - 8648
IV	— Procedura în fața Curții	I - 8648
V	— Argumentele părților	I - 8650
VI	— Apreciere juridică	I - 8650
	A — Noțiunea de acord având ca obiect restrângerea concurenței	I - 8653
	1. Conținutul, structura și aplicarea articolului 81 CE	I - 8653
	a) Structura articolului 81 CE	I - 8653
	b) Aplicarea articolului 81 CE	I - 8653
	2. Acord având ca obiect restrângerea concurenței	I - 8655

1 — Limba originală: germana.

a) Criteriu relevant	I - 8656
b) Restrângeri vădite ale concurenței?	I - 8657
c) Listă exhaustivă?	I - 8657
d) Cadrul juridic și economic	I - 8658
3. Concluzie	I - 8661
B — Înțelegerile de natura acordurilor BIDS au ca obiect o restrângere a concurenței?	I - 8661
1. Restrângerea libertății de a stabili independent politica de piață	I - 8661
2. Afectarea condițiilor de piață	I - 8662
a) Reducerea cu 25 % a capacității de producție a întregului sector de prelucrare	I - 8663
b) Ieșirea de pe piață a întreprinderilor care se retrag	I - 8666
c) Plata contribuțiilor	I - 8667
d) Reglementări cu privire la utilizare și la dreptul de dispoziție	I - 8668
e) Concluzie	I - 8670
3. Aprecierea obiectivelor urmărite prin acordurile BIDS	I - 8670
4. Concluzie	I - 8671
C — Aprecierea finală a elementelor unei înțelegeri similare acordurilor BIDS	I - 8671
VII — Concluzie	I - 8673
I - 8642	

I — Introducere

1. Prezenta cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea noțiunii de restrângere a concurenței prin obiect, prevăzută la articolul 81 alineatul (1) CE. Contextul economic este acela al supra-capacităților identificate de instanța de trimitere în sectorul de prelucrare a cărnii de vită și mânzat în Irlanda (denumit în continuare „sectorul de prelucrare”). Sectorul de prelucrare achiziționează bovine de la ferme, le sacrifică, le deosează și comercializează carnea în țară și în străinătate. Prelucrătorii urmăresc să reducă supracapacitățile pe baza unor acorduri.

2. Prin întrebarea preliminară adresată Curții, instanța națională solicită, în esență, să se stabilească dacă noțiunea de acord având ca obiect restrângerea concurenței în temeiul articolului 81 alineatul (1) CE trebuie să fie interpretată în sensul că se aplică acordurilor dintre prelucrători. Astfel, întrebarea preliminară este limitată la două aspecte. Pe de o parte, sunt avute în vedere acordurile care au ca obiect restrângerea concurenței, nu însă și cele care au ca efect restrângerea acesteia. Pe de altă parte, trebuie să se aprecieze doar dacă acordurile intră sub incidența interdicției fundamentale de a încheia acorduri de restrângere a concurenței, instituită prin articolul 81 alineatul (1) CE; nu este necesar să se examineze dacă acordurile ar putea fi compatibile cu piața comună în sensul articolului 81 alineatul (3) CE, ca urmare a efectelor pozitive produse.

II — Cadrul juridic

3. Articolul 81 alineatul (1) CE prevede că orice acorduri între întreprinderi, orice decizii ale asocierilor de întreprinderi și orice practici concertate care pot afecta comerțul dintre statele membre și care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune și, în special, cele care:

- (a) stabilesc, direct sau indirect, prețuri de cumpărare sau de vânzare sau orice alte condiții de tranzacționare;
- (b) limitează sau controlează producția, comercializarea, dezvoltarea tehnică sau investițiile;
- (c) împart piețele sau sursele de aprovizionare;
- (d) aplică, în raporturile cu partenerii comerciali, condiții inegale la prestații

echivalente, creând astfel acestora un dezavantaj concurențial;

— oricăror practici concertate sau categorii de practici concertate

(e) condiționează încheierea contractelor de acceptarea de către parteneri a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte,

care contribuie la îmbunătățirea producției sau a distribuției de produse ori la promovarea progresului tehnic sau economic, asigurând totodată consumatorilor o parte echitabilă din beneficiul obținut și care:

sunt incompatibile cu piața comună și interzise.

(a) nu impun întreprinderilor în cauză restricții care nu sunt indispensabile pentru atingerea acestor obiective;

4. Cu toate acestea, în conformitate cu articolul 81 alineatul (3) CE, prevederile articolului 81 alineatul (1) CE pot fi declarate inaplicabile în cazul:

(b) nu oferă întreprinderilor posibilitatea de a elimina concurența în ceea ce privește o parte semnificativă a produselor în cauză.

— oricăror acorduri sau categorii de acorduri între întreprinderi;

5. Articolul 1 alineatele (1) și (2) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 și 82 din tratat² prevede:

— oricăror decizii sau categorii de decizii ale asocierilor de întreprinderi;

2 — JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167, rectificare în Ediție specială, 08/vol. 4, p. 269.

„(1) Acordurile, deciziile și practicile concertate menționate la articolul 81 alineatul (1) din tratat, care nu îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 81 alineatul (3) din tratat, sunt interzise, fără a fi nevoie de o decizie prealabilă în acest sens.

(2) Acordurile, deciziile și practicile concertate menționate la articolul 81 alineatul (1) din tratat, care îndeplinesc condițiile prevăzute la articolul 81 alineatul (3) din tratat, nu sunt interzise, fără a fi nevoie de o decizie prealabilă în acest sens.”

III — Situația de fapt, acțiunea principală și întrebarea preliminară

A — Situația de fapt

6. Potrivit deciziei de trimitere, supracapacitățile existente în sectorul de prelucrare din Irlanda sunt cauzate în special de următoarele motive: în trecut, construirea și adaptarea echipamentelor de prelucrare au fost puternic încurajate, fără a ține cont de cererea efectivă de carne de vită și mânzat. În plus, cantitatea de carne de vită destinată prelucrării prezenta în trecut variații semnificative în funcție de sezon. Astfel, în perioadele de producție maximă specifică de sezon, se înregistra un volum foarte ridicat de prelucrare. Între timp, creșterea bovinelor nu mai prezintă caracter sezonier. Este adevărat că încă se mai înregistrează variații sezoniere într-o anumită

măsură. Cu toate acestea, chiar și în sezonul de producție maximă, capacitatea totală a echipamentelor de prelucrare depășește volumul de prelucrare cu aproximativ 32 %.

7. Întrucât industria cărnii de vită și mânzat are un rol important în economia Irlandei, guvernul irlandez și reprezentanții sectorului de prelucrare au solicitat efectuarea unui studiu de piață de către o firmă de consultanță economică. Scopul acestui studiu de piață era identificarea posibilităților de acțiune pentru îmbunătățirea pe termen lung a rentabilității tuturor operatorilor implicați în industria cărnii de vită și mânzat din Irlanda.

8. Studiul de piață, publicat în 1998, a identificat supracapacități importante în sectorul de prelucrare, estimând că aceste supracapacități urmau să conducă la o scădere a rentabilității întregului sector de prelucrare. Această estimare se întemeia, în esență, pe următoarele considerații: profitul unui prelucrător ar depinde de diferența dintre prețul de achiziție a bovinei și costurile de prelucrare, pe de o parte, și prețul de vânzare a cărnii de vită, pe de altă parte. Nivelul profitului unui

prelucrător ar depinde în special de rata de utilizare a echipamentelor de prelucrare și de supracapacități. În condițiile unei creșteri a ratei de utilizare a capacităților s-ar obține economii de scară, ceea ce ar contribui la scăderea costurilor de prelucrare. Supracapacitățile ar determina intensificarea concurenței în rândul prelucrătorilor la vânzarea cărnii de vită și ar conduce din acest motiv la scăderea prețurilor. În continuare, studiul estimează că scăderea rentabilității prelucrătorilor ar conduce pe termen lung la ieșiri de pe piață în sectorul de prelucrare.

9. Ca soluție, studiul de piață propune reducerea numărului de operatori în sectorul de prelucrare, pe baza unui sistem de compensații care ar urma să stimuleze ieșirea de pe piață. Studiul de piață a evidențiat reduceri ale costurilor care ar rezulta pentru întregul sector de prelucrare, evaluate la 18 milioane de lire irlandeze (IEP); măsurile suplimentare de creștere a eficienței ar putea asigura reduceri ale costurilor de 14 milioane IEP.

10. Un grup de lucru pentru carnea de vită și mînzat (Beef Task Force), constituit de Minister for Agriculture and Food (ministrul agriculturii și alimentației), a întocmit un raport în anul 1999 care a confirmat conclu-

ziile studiului de piață și a solicitat sectorului de prelucrare să transpună studiul în practică.

11. În anul 2002, prelucrătorii au înființat Beef Industry Development Society Ltd (denumită în continuare „BIDS”). Membrii actuali ai BIDS produc aproximativ 93 % din volumul total al cărnii de vită și mînzat comercializate în Irlanda. Obiectul de activitate al BIDS este punerea în aplicare a studiului de piață realizat de firma de consultanță economică, precum și a raportului grupului de lucru pentru carnea de vită și mînzat. În acest scop, BIDS a redactat un acord (denumit în continuare „acordul BIDS”) care are ca scop reducerea cu 25 %, în decursul unui an, a capacității totale a sectorului de prelucrare. În acest scop, acordul BIDS prevede următoarele:

12. O parte a prelucrătorilor, membri ai BIDS (denumiți în continuare „întreprinderi care se retrag”), se obligau, prin acorduri încheiate cu BIDS, să părăsească sectorul de prelucrare, să scoată din funcțiune instalațiile de prelucrare și să respecte o clauză de neconcurență timp de doi ani (denumite în continuare „acorduri de retragere”). În plus, acordurile de retragere urmau să includă obligația de a nu utiliza, timp de cinci ani, pentru prelucrarea cărnii de vită și mînzat, terenurile pe care erau situate echipamentele scoase din funcțiune (denumită în continuare „restricție de utilizare”) și

obligația ca echipamentul utilizat pentru prelucrarea primară a cărnii de vită și mânzat să fie vândut prelucrătorilor din Irlanda numai pentru a fi folosit ca echipament de rezervă sau pentru piese de schimb ori să fie vândut în afara Irlandei (denumită în continuare „restricție privind dreptul de dispoziție”). Nu este prevăzută posibilitatea de scoatere din funcțiune a echipamentelor individuale de prelucrare ale unui prelucrător. BIDS a încheiat deja un acord de retragere cu prelucrătorul Barry Brothers (Carrigmore) Meats Ltd (denumit în continuare „Barry Brothers”).

13. Drept compensare, întreprinderile care se retrag trebuie să fie despăgubite de BIDS. Pe plan intern, plata compensațiilor trebuie să fie finanțată de membrii BIDS care rămân în sectorul de prelucrare (denumiți în continuare „întreprinderi care rămân”).

14. Plata contribuțiilor este eșalonată: în măsura în care întreprinderile care rămân nu depășesc volumul lor obișnuit de sacrificare, acestea vor plăti o contribuție de 2 euro pe cap de bovină prelucrată, iar pentru cazul în care sacrificările depășesc acest volum, contribuția crește la 11 euro pe cap de bovină prelucrată. Volumul obișnuit de sacrificare este calculat în funcție de volumul mediu de sacrificare al unui prelucrător în ultimii trei ani anteriori aplicării acordului BIDS.

B — Procedura în fața autorității de concurență din Irlanda și acțiunea judiciară principală

15. La elaborarea acordului BIDS, aceasta a depus eforturi pentru a ajunge la o înțelegere cu Competition Authority din Irlanda (denumită în continuare „Competition Authority”). La 5 și la 26 iunie 2003, Competition Authority a atras atenția BIDS că, potrivit aprecierii sale, acordul BIDS și acordul de retragere încheiat cu Barry Brothers (în continuare, acordul BIDS și acordul de retragere încheiat cu Barry Brothers vor fi denumite împreună „acordurile BIDS”) sunt contrare dreptului irlandez al concurenței. La 30 iunie 2003, Competition Authority a adresat High Court din Irlanda (denumită în continuare „High Court”) o cerere de constatare a încălcării articolului 81 CE prin acordurile BIDS.

16. Prin Hotărârea din 27 iulie 2006, High Court a respins cererea formulată de Competition Authority. Respingerea a fost motivată prin faptul că acordurile BIDS nu ar intra sub incidența interdicției prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE. Potrivit acesteia, acordurile BIDS nu urmăresc o restrângere a concurenței, deoarece acestea nu au ca obiect nici o înțelegere privind prețurile sau o împărțire a clienților, nici o limitare a producției în sensul articolului 81 alineatul (1) literele (a)-(c) CE. Reducerea capacității totale nu poate fi calificată drept limitare a producției. În plus, aceasta apreciază că acordurile BIDS nu determină o restrângere a concurenței. O reducere a capacității totale cu 25 % ar putea restrânge concurența numai dacă ar conduce la o lipsă de capacitate care ar determina creșterea prețurilor. Întrucât producția totală a cărnii de vită în Irlanda ar înregistra în viitor

mai curând o tendință de scădere, și nu de creștere, High Court consideră că este garantată prelucrarea bovinelor, chiar în condițiile reducerii capacității totale cu 25 %. De asemenea, nu se estimează o creștere a prețurilor. Plata contribuțiilor determină însă creșterea costurilor de prelucrare ale prelucrătorilor. Cu toate acestea, o majorare de preț ar putea fi exclusă, în special deoarece reducerea capacității totale ar conduce la economii de scară pentru întreprinderile care rămân, iar clienții prelucrătorilor ar beneficia de o putere de negociere ridicată.

17. Nici restricțiile de utilizare, nici cele privind dreptul de dispoziție nu ar reprezenta o restrângere a concurenței. Desigur, în situația actuală de piață, realizarea de echipamente de prelucrare noi nu ar fi viabilă din punct de vedere economic. Cu toate acestea, prin achiziționarea altor echipamente de prelucrare (de exemplu, de la întreprinderi care rămân sau care nu fac parte din BIDS), concurenții potențiali ar putea intra pe piață.

18. În consecință, High Court consideră că nu se poate susține că acordurile BIDS ar avea ca obiect restrângerea concurenței.

19. În plus, High Court a considerat că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 81 alineatul (3) CE. BIDS nu a dovedit obținerea de către consumatori a unei părți echitabile din beneficiul obținut. Articolul 81 alineatul (3) CE nu este însă relevant, deoarece acordurile nu intră sub incidența interdicției

fundamentale prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE.

20. Competition Authority a atacat decizia High Court în fața Supreme Court din Irlanda (denumită în continuare „Supreme Court”).

C — Întrebarea preliminară

21. În speță, Supreme Court consideră că este necesară o interpretare cu privire la articolul 81 alineatul (1) CE, care este pertinentă pentru pronunțarea deciziei în acțiunea principală. Din acest motiv, Supreme Court a adresat Curții următoarea întrebare preliminară în sensul articolului 234 CE:

„În cazul în care o instanță stabilește corespunzător cerințelor legale că:

- (a) în industria procesării cărnii de vită și mânzat există o supracapacitate care este estimată, pe baza producției maxime, la aproximativ 32 %;

(b) acest exces de capacitate va avea consecințe foarte grave pentru rentabilitatea întregii industrii pe termen mediu;

(c) deși, astfel cum s-a demonstrat, efectele excedentelor nu s-au făcut simțite încă la un nivel semnificativ, consultanți independenți s-au pronunțat în sensul că, pe termen scurt, este puțin probabil ca supracapacitatea să fie eliminată prin mecanisme de piață normale, însă aceasta va conduce, în timp, la pierderi foarte importante și, în cele din urmă, la părăsirea acestei industrii de către unele întreprinderi și instalații de prelucrare a cărnii;

(d) un număr de prelucrători de carne de vită și mânzat, reprezentând aproximativ 93 % din piața ofertei de carne de vită și mânzat a acestei industrii, au consimțit să ia măsuri de eliminare a supracapacității și acceptă să plătească o taxă pentru a finanța plățile către întreprinderile de prelucrare dispuse să înceteze producția, și că acești prelucrători, care reprezintă 10 întreprinderi, formează o persoană juridică («societatea»)³, în vederea

punerii în aplicare a unui acord cu următoarele caracteristici:

1. întreprinderile [...] ⁴, care sacrifică și procesează 420 000 de animale pe an, reprezentând aproximativ 25 % din capacitatea activă, vor încheia un acord cu întreprinderile care rămân [...] ⁵, pentru a părăsi industria și pentru a respecta condițiile următoare;
2. întreprinderile care se retrag vor semna o clauză de neconcurență cu o durată de doi ani, referitoare la prelucrarea cărnii de vită pe întreaga insulă Irlanda;
3. instalațiile întreprinderilor care se retrag vor fi scoase din funcțiune;
4. terenurile aferente instalațiilor scoase din funcțiune nu vor fi folosite în scopul prelucrării cărnii de vită și mânzat timp de cinci ani;

4 — A fost omisă completarea „(denumite în continuare «întreprinderi care se retrag»)».

5 — A fost omisă completarea „(denumite în continuare «întreprinderi care rămân»)».

3 — Este vorba despre BIDS.

5. întreprinderilor care se retrag li se va plăti eșalonat o indemnizație, prin împrumuturi acordate societății de întreprinderile care rămân;
6. toate întreprinderile care rămân vor plăti de bunăvoie societății o taxă de 2 euro pe cap pentru volumul obișnuit de sacrificare și de 11 euro pe cap pentru sacrificările care depășesc acest volum;
7. taxa va fi folosită pentru a rambursa împrumuturile și plata taxei va înceta în momentul rambursării împrumuturilor;
8. echipamentul întreprinderilor care se retrag, utilizat pentru prelucrarea primară a cărnii de vită și mânzat, va fi vândut întreprinderilor care rămân numai pentru a fi folosit ca echipament de rezervă sau pentru piese de schimb ori va fi vândut în afara insulei Irlanda;
9. libertatea întreprinderilor care rămân în materie de producție, de stabilire a prețurilor, de condiții de vânzare, de importuri și de exporturi, de majorarea capacității sau în alte privințe nu va fi afectată, și
- că se acceptă că un astfel de acord poate să aibă, în scopul aplicării articolului 81 alineatul (1) CE, un efect considerabil asupra comerțului dintre statele membre, trebuie să se considere că un astfel de acord are ca obiect împiedicarea, restrângerea sau denaturarea concurenței în cadrul pieței comune și este, în consecință, incompatibil cu articolul 81 alineatul (1) din Tratatul de instituire a Comunității Europene?”

IV — Procedura în fața Curții

22. Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare a fost primită de Curte la 20 aprilie 2007. BIDS, Competition Authority, guvernul belgian și Comisia au depus observații în cadrul procedurii scrise. În ședința din 4 iunie 2008, Competition Authority, BIDS și Comisia și-au completat argumentele.

V — Argumentele părților

23. Între BIDS, Competition Authority, Regatul Belgiei și Comisie există un consens

cu privire la următoarele aspecte: articolul 81 alineatul (1) CE diferențiază între restrângerea concurenței prin obiect și restrângerea concurenței prin efect. Pentru acordurile care au ca obiect restrângerea concurenței nu se impune dovada producerii unui efect. Pentru a aprecia dacă există un acord având ca obiect restrângerea concurenței nu se ține seama numai de conținutul acordului, ci și de contextul juridic și economic.

24. Părțile nu sunt de acord asupra împrejurărilor referitoare la momentul la care se presupune că există un acord având ca obiect restrângerea concurenței și dacă această definiție se aplică pentru acordurile BIDS, context în care BIDS susține că acordurile BIDS nu ar reprezenta acorduri având ca obiect restrângerea concurenței, în timp ce Competition Authority, Regatul Belgiei și Comisia susțin punctul de vedere contrar.

25. *BIDS* asimilează acordurile având ca obiect restrângerea concurenței cu restricții esențiale și cu acordurile care reprezintă o restrângere *per se* a concurenței. În opinia BIDS, această categorie de acorduri necesită o interpretare restrictivă și include numai un număr limitat de restricții esențiale ale concurenței, de exemplu, înțelegeri cu privire la prețuri, limitări ale producției sau împărțiri ale piețelor sau ale clienților. Numai în cazul unor astfel de acorduri evidente și nocive ar fi vorba despre existența unei restrângeri a concurenței prin obiect.

26. BIDS consideră că acordurile BIDS nu au ca obiect restrângerea concurenței. Dacă se ține seama de contextul juridic și economic al acordurilor BIDS, este evident că acestea nu pot fi incluse în categoria acordurilor având ca obiect restrângerea concurenței. În acest context, BIDS face referire în special la concluziile formulate de High Court, în sensul că nu se înregistrează nici o limitare a producției totale, nici o majorare a prețurilor. Din Hotărârea GlaxoSmithKline Services/Comisia⁶ rezultă că se impune să se țină seama de astfel de împrejurări. În plus, libertatea întreprinderilor care rămân nu ar fi restrânsă în ceea ce privește cotele de producție, cotele de piață și prețurile acestora. De asemenea, ar trebui avut în vedere faptul că acordurile BIDS au ca obiectiv legitim reducerea supracapacităților. Plata contribuțiilor, clauza de neconcurență și restricțiile de utilizare și cu privire la dreptul de dispoziție reprezintă măsuri necesare pentru atingerea acestui obiectiv. De asemenea, BIDS nu a acționat în secret.

27. În opinia BIDS, aceste argumente justifică concluzia în sensul că acordurile BIDS nu au în mod vădit un obiect anticoncurențial încât să permită includerea acestora în categoria acordurilor având ca obiect restrângerea concurenței.

28. În opinia *Competition Authority*, suntem în prezența unui acord având ca obiect restrângerea concurenței în cazul în care se constată restrângeri vădite ale concurenței sau restricții esențiale. Cu toate acestea, nu

6 — Hotărârea din 27 septembrie 2006 (T-168/01, Rec., p. II-2969).

există o listă exhaustivă de restrângeri vădite ale concurenței sau de restricții esențiale. Competition Authority consideră că nu este necesară identificarea obiectivelor părților și că din Hotărârea GlaxoSmithKline Services/Comisia⁷ nu se pot deduce concluzii relevante pentru prezenta procedură.

29. Din conținutul acordurilor BIDS ar rezulta că acestea au ca obiect o restrângere a concurenței. În acest sens, Competition Authority menționează ieșirea planificată din sectorul de prelucrare a prelucrătorilor cărora le revine aproximativ 25 % din capacitatea totală. În opinia sa, aceasta reprezintă o limitare a producției sau cel puțin o limitare a capacității, care are de asemenea ca efect restrângerea concurenței. În plus, Competition Authority se referă la majorarea prețurilor ca urmare a plății contribuțiilor, la restricțiile de utilizare și la cele privind dreptul de dispoziție pentru întreprinderile care se retrag și la faptul că întreprinderile care rămân nu ar fi în mod obligatoriu cei mai eficienți prelucrători. În opinia sa, aceste elemente ale acordurilor BIDS ar trebui de asemenea calificate drept acorduri având ca obiect restrângerea concurenței.

30. Potrivit Competition Authority, efectele pozitive ale acordurilor BIDS vor fi luate în considerare prin raportare la articolul 81 alineatul (3) CE.

7 — Citată anterior.

31. Cu privire la interpretarea noțiunii de acord având ca obiect restrângerea concurenței, *Regatul Belgiei* face trimitere la structura articolului 81 CE. În contextul în care, după intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 1/2003, revine întreprinderilor obligația de a evalua pe cont propriu acordurile, se impune să se sublinieze distincția dintre articolul 81 alineatul (1) CE și articolul 81 alineatul (3) CE. O analiză în temeiul articolului 81 alineatul (1) CE privește numai existența unei restrângeri a concurenței. Acest aspect se distinge de problema dacă un acord care face obiectul interdicției fundamentale prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE este, potrivit articolului 81 alineatul (3) CE, compatibil cu piața comună.

32. În opinia Regatului Belgiei, un acord destinat raționalizării sectorului de prelucrare prin ieșirea de pe piață a prelucrătorilor care reprezintă 25 % din capacitatea totală are ca obiect o modificare a condițiilor de piață. Astfel, acordurile BIDS au ca obiect restrângerea concurenței.

33. *Comisia* observă că jurisprudența instanțelor comunitare cu privire la noțiunea de acord având ca obiect restrângerea concurenței ar fi vizat inițial cazurile care aveau ca obiect restricții esențiale. Între timp, instanțele comunitare au calificat acorduri destinate realizării unor scopuri legitime drept acorduri având ca obiect restrângerea concurenței. Astfel, urmărirea unui scop legitim nu ar exclude existența unei restrângeri a concurenței prin obiect. Din acest motiv, articolul 81 alineatul (1) CE este aplicabil și în privința

acordurilor având ca scop depășirea unei crize. O altă opinie nu ar fi compatibilă cu structura articolului 81 CE. În plus, existența unei restrângerii nu trebuie să fie evidentă. Nu este relevant nici dacă acordurile BIDS au fost negociate și încheiate în secret sau public.

A — Noțiunea de acord având ca obiect restrângerea concurenței

34. Cu privire la aprecierea acordurilor BIDS, Comisia achiesează în esență la opinia exprimată de Competition Authority.

36. Astfel cum am menționat mai sus, întrebarea preliminară privește numai interpretarea noțiunii de restrângere a concurenței prin obiect prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE. O interpretare a acestei noțiuni nu este însă posibilă fără a ține seama de cadrul legal. Din acest motiv, ne vom referi în continuare la conținutul, la structura și la aplicarea articolului 81 CE (1) și ulterior la noțiunea de acord având ca obiect restrângerea concurenței (2).

VI — Apreciere juridică

35. Având în vedere că părțile au concepții diferite în legătură cu noțiunea de acord având ca obiect restrângerea concurenței, vom aborda pentru început acest aspect (A), înainte de a examina dacă înțelegerile precum acordurile BIDS au ca obiect restrângerea concurenței (B). În cele din urmă, vom analiza modul în care vor fi interpretate elementele individuale ale acestor acorduri în raport cu grupul de situații prevăzut la articolul 81 alineatul (1) litera (b) CE și cu clauza generală de la articolul 81 alineatul (1) CE (C).

1. Conținutul, structura și aplicarea articolului 81 CE

a) Structura articolului 81 CE

37. În sensul articolului 81 alineatul (1) CE, sunt interzise în principiu orice acorduri între întreprinderi care au ca obiect sau efect o

restrângere semnificativă a concurenței⁸. Acordurile care au ca obiect sau efect o restrângere a concurenței reprezintă două situații alternative⁹. Dacă se constată că un acord are ca obiect o restrângere a concurenței, nu prezintă importanță dacă produce efectiv o restrângere a concurenței¹⁰. Astfel, în sensul interdicției fundamentale prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE, este suficient ca un acord să aibă ca obiect o restrângere a concurenței.

38. Cu toate acestea, interdicția fundamentală consacrată la articolul 81 alineatul (1) CE poate fi considerată inaplicabilă în sensul articolului 81 alineatul (3) CE. În acest scop, este necesară îndeplinirea unui număr de patru condiții cumulative care presupun, în primul rând, ca acordul să contribuie la obținerea unui profit prin îmbunătățirea producției sau distribuției de produse ori la promovarea progresului tehnic sau economic, în al doilea rând, ca, totodată, să se asigure consumatorilor o parte echitabilă din beneficiul obținut. Alte condiții presupun, în al treilea rând, ca respectivul acord dintre terți să nu impună întreprinderilor în cauză restricții care nu sunt indispensabile pentru atingerea acestor obiective, iar, în al patrulea rând, să nu ofere întreprinderilor posibilitatea de a elimina concurența în ceea ce privește o parte semnificativă a produselor în cauză.

8 — A se vedea textul integral al articolului 81 alineatul (1) CE la punctul 3 din prezentele concluzii.

9 — Hotărârea din 30 iunie 1966, LTM (56/65, Rec., p. 282, 303).

10 — *Ibidem* și Hotărârea din 13 iulie 1966, Consten și Grundig/Comisia (56/64 și 58/64, Rec., p. 322, 390).

39. Astfel, articolul 81 CE prevede o *examinare în două etape*. Un acord este, așadar, compatibil cu piața comună dacă nu intră sub incidența interdicției fundamentale prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE sau intră sub incidența acestei interdicții, dar îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 81 alineatul (3) CE. Constatarea faptului că un acord are ca obiect restrângerea concurenței și că, astfel, intră sub incidența interdicției fundamentale în sensul articolului 81 alineatul (1) CE nu permite să se afirme cu titlu definitiv că acordul respectiv nu este compatibil cu piața comună. Trebuie să se țină seama de această distincție dintre articolul 81 alineatul (1) CE și articolul 81 alineatul (3) CE pentru a aprecia existența unui acord având ca obiect restrângerea concurenței în sensul articolului 81 alineatul (1) CE.

b) Aplicarea articolului 81 CE

40. Înainte de 1 mai 2004, distincția dintre articolul 81 alineatul (1) CE și articolul 81 alineatul (3) CE avea o semnificație procedurală importantă. Potrivit articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor 85 [devenit articolul 81 CE] și 86 [devenit articolul 82 CE] din tratat¹¹, se aplica un sistem de interdicție sub rezerva exceptării: un acord pentru care se aplica interdicția fundamentală în temeiul articolului 81 alineatul (1) CE și care nu era inclus într-o exceptare

11 — JO 1962, L 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3.

generală pe categorii trebuia notificat Comisiei. Numai Comisia putea excepta un asemenea acord de la interdicția fundamentală prevăzută la articolul 81 alineatul (1) CE.

41. Prin intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 1/2003¹², acest sistem a fost înlocuit de un altul, reprezentat de o autoevaluare. Acordurile care fac obiectul interdicției fundamentale în temeiul articolului 81 alineatul (1) CE, dar care îndeplinesc condițiile menționate la articolul 81 alineatul (3) CE, nu sunt interzise, fără a fi nevoie de o decizie prealabilă în acest sens din partea Comisiei¹³. În principiu, întreprinderile în cauză, eventual asistate de un consilier juridic, au obligația de a aprecia dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 81 alineatele (1) și (3) CE¹⁴.

2. Acord având ca obiect restrângerea concurenței

42. Obiectul acordului trebuie să fie *restrângerea concurenței*. Acest criteriu este dificil de definit¹⁵. Articolul 81 CE protejează concurența în special din perspectiva funcției acesteia de creare a unei piețe unice prin

realizarea unor condiții analoge condițiilor unei piețe interne, precum și a funcției de a garanta o aprovizionare optimă a consumatorilor¹⁶. Pentru a aprecia dacă un acord încalcă acest interes, instanțele comunitare examinează dacă acordul limitează libertatea uneia sau mai multor întreprinderi de a stabili independent politica de piață (cerința privind autonomia) și dacă această restrângere a libertății conduce la o afectare sensibilă a condițiilor de piață¹⁷.

43. Potrivit jurisprudenței instanțelor comunitare, pentru a examina dacă un acord *are ca obiect* restrângerea concurenței, este necesar să se analizeze conținutul acordului, ținând cont de contextul juridic și economic al acestuia¹⁸. În cele ce urmează, ne vom referi pentru început la criteriul relevant pentru a aprecia dacă un acord are ca obiect o restrângere a concurenței (a). Ulterior, vom aprecia dacă noțiunea este limitată la restrângerile vădite ale concurenței (b) și dacă există o listă exhaustivă de acorduri având ca obiect restrângeri ale concurenței (c). În final, vom prezenta aspectele care pot avea relevanță din

12 — Regulamentul nr. 1/2003 a intrat în vigoare la 1 mai 2004.

13 — Articolul 1 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 1/2003.

14 — Structura pe două niveluri a analizei în temeiul articolului 81 CE prezintă importanță pentru alocarea sarcinii probei. În temeiul articolului 2 din Regulamentul nr. 1/2003, sarcina probei unei încălcări a articolului 81 alineatul (1) CE revine părții sau autorității care invocă încălcarea, în timp ce părții care invocă inaplicabilitatea acestei interdicții îi revine sarcina de a dovedi că sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 81 alineatul (3) CE.

15 — Cu privire la noțiunea de restrângere a concurenței, a se vedea Bellamy & Child, *European Community Law of Competition*, Oxford, ediția a 6-a, 2008, punctele 2.062-2.120. Wish, R., *Competition Law*, Londra, ediția a 5-a, 2003, p. 106-128, precum și Faull, J., și Nikpay, A., *The EC Law of Competition*, Oxford, 1999, punctele 2.56-2.99.

16 — Hotărârea din 25 octombrie 1977, Metro/Comisia (26/76, Rec., p. 1875, punctul 20), Hotărârea din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Partecipazioni (C-49/92 P, Rec., p. I-4125, punctul 117), și Hotărârea din 23 noiembrie 2006, ASNEF-EQUIFAX (C-238/05, Rec., p. I-11125, punctul 52); în special cu privire la bunăstarea consumatorilor, a se vedea Leupold, H., și Weidenbach, G., „Nenes zum Verhältnis zwischen Art. 81 Abs. 1 und Art. 81 Abs. 3 EG-Vertrag?“, *Wirtschaft und Wettbewerb*, 2006, p. 1003, 1008, nota de subsol 28 cu referințe suplimentare.

17 — Hotărârile citate anterior Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 117, și ASNEF-EQUIFAX, punctul 52. Aspecte fundamentale cu privire la caracterul substanțial: Hotărârea din 9 iulie 1969, Völk/Vervake (5/69, Rec., p. 295, punctele 5-7).

18 — Hotărârea LTM (citată anterior, p. 303), Hotărârea din 28 martie 1984, CRAM și Rheinzink/Comisia (29/83 și 30/83, Rec., p. 1679, punctele 25-28, punctul 26), și Hotărârea GlaxoSmithKline Services/Comisia (citată anterior, punctul 110).

perspectiva contextului juridic și economic pentru a aprecia dacă un acord are ca obiect restrângerea concurenței (d) și aspectele care nu pot avea relevanță în această privință.

45. Din această jurisprudență nu se poate concluziona că poate fi ignorată voința părților. Aceasta exprimă numai ideea că întreprinderile care acționează rațional iau în calcul acele efecte ale acordului care pot fi anticipate conform împrejurărilor, astfel încât se poate considera că acceptă efectele respective²¹ cel puțin într-o anumită măsură.

a) Criteriu relevant

44. După cum indică deja chiar denumirea sa, noțiunea de acord având ca obiect restrângerea concurenței privește în primul rând finalitatea înțelegerii. Instanțele comunitare au apreciat că un acord are ca scop sau ca tendință o restrângere a concurenței în special când acordul respectiv are drept consecință necesară o restrângere a concurenței¹⁹. În această situație, părțile nu pot invoca în principiu că nu au avut în vedere o restrângere a concurenței sau că ar fi urmărit și un alt scop prin acordul respectiv²⁰.

46. Pornind de la raportul alternativ dintre restrângerea concurenței prin obiect și cea prin efect în sensul articolului 81 alineatul (1) CE²² și de la împrejurarea că articolul 81 alineatul (1) CE, în cadrul alternativei restrângerii concurenței prin obiect, este considerat încălcare lipsită de pericol²³, rezultă mai degrabă că aprecierea nu poate fi realizată exclusiv în funcție de consecințele necesare

19 — Hotărârea din 1 februarie 1978, Miller/Comisia (19/77, Rec., p. 131, punctul 7), și Hotărârea CRAM și Rheinzink/Comisia (citată anterior, punctele 25-28).

20 — Hotărârea din 8 noiembrie 1983, IAZ International Belgium și alții/Comisia (96/82-102/82, 104/82, 105/82, 108/82 și 110/82, Rec., p. 3369, punctul 24), precum și Hotărârile citate anterior Miller/Comisia (punctul 7) și CRAM și Rheinzink/Comisia (punctele 25-28).

21 — Astfel cum susține avocatul general Tizzano la punctul 77 din Concluziile prezentate în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 6 aprilie 2006, General Motors/Comisia (C-551/03 P, Rec., p. I-3173), părțile nu pot invoca necunoașterea interdicției instituite prin articolul 81 alineatul (1) CE (*ignorantia legis non excusat*). A se vedea și Emmerich, V., în Immenga și Mestmäcker, *Wettbewerbsrecht*, volumul 1, München, ediția a 4-a, 2007.

22 — A se vedea punctul 37 din prezentele concluzii.

23 — A se vedea Concluziile prezentate de judecătorul Vesterdorf, desemnat în calitate de avocat general, în cauzele conexe T-1/89-T-4/89 și T-6/89-T-15/89 (Hotărârea din 24 octombrie 1991, Rhône-Poulenc și alții/Comisia, Rec., p. II-867), p. 945.

ale unui acord. Poate fi luată în calcul și voința părților unui acord²⁴. Aprecieri cu privire la voința părților pot fi formulate în special prin raportare la geneza acordului²⁵.

b) Restrângeri vădite ale concurenței?

47. Având în vedere argumentele prezentate deja, rezultă că nu este admisă limitarea categoriei acordurilor având ca obiect restrângeri ale concurenței la înțelegerile care restrâng vădit concurența. Dacă trebuie să se țină cont nu numai de conținutul acordului, ci și de contextul juridic și economic, clasificarea ca acord având ca obiect restrângerea concurenței nu poate fi condiționată de posibilitatea ca acest obiect să fie identificat la prima vedere sau ca acesta să fie identificat numai în condițiile unei aprecieri mai detaliate și în funcție de voința părților²⁶.

24 — A se vedea punctul 78 din Concluziile avocatului general Tizzano prezentate în cauza General Motors/Comisia (citată anterior), Odudu, O., „Interpreting Art. 81 (1): object as subjective intention”, în *European Law Review*, 2001, p. 61 și 62.

25 — Punctul 78 din Concluziile avocatului general Tizzano (citare anterior).

26 — A se vedea punctul 24 din Hotărârea IAZ International Belgium și alții/Comisia (citată anterior) în care Curtea a analizat sistemul de control pe bază de marcate de conformitate. Din cuprinsul punctelor 60, 64 și 65 din Hotărârea General Motors/Comisia (citată anterior) rezultă de asemenea că restrângerea nu trebuie să aibă un caracter vădit. Aceeași concluzie este susținută la punctul 136 din Hotărârea din 15 septembrie 1998, *European Night Services și alții/Comisia* (T-374/94, T-375/94, T-384/94 și T-388/94, Rec., p. II-3141). În măsura în care, prin hotărârea respectivă, instanța a concluzionat că, în ceea ce privește restrângerile vădite, de exemplu, impunerea prețurilor, împărțirea piețelor sau controlul comercializării, nu se impune o apreciere a cadrului juridic și economic, rezultă numai că examinarea contextului juridic și economic în situații evidente poate fi efectuată sumar. Nu se justifică însă concluzia că noțiunea de acorduri având ca obiect restrângerea concurenței este limitată la aceste situații clare.

c) Listă exhaustivă?

48. Considerăm că noțiunea de acord având ca obiect restrângerea concurenței nu poate fi limitată la o listă exhaustivă. Termenul „în special” de la articolul 81 alineatul (1) CE confirmă că restrângerile concurenței prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE nu sunt limitate la restrângerile concurenței menționate la articolul 81 alineatul (1) literele (a)-(e) CE. Din acest motiv, noțiunea de acorduri având ca obiect restrângerea concurenței nu poate fi limitată la exemplele menționate la articolul 81 alineatul (1) literele (a)-(c) CE²⁷.

49. În plus, noțiunea de acord având ca obiect restrângerea concurenței nu poate fi limitată nici la impunerea prețurilor, la împărțirea

27 — A se vedea de asemenea Aicher, J., și Schuhmacher, F., în: Grabitz și Hilf, *Das Recht der Europäischen Union*, volumul 2, München, fascicula 34 de actualizare, ianuarie 2008, articolul 81, punctul 1, Bellamy & Child, op. cit., nota de subsol 402 la punctul 2.097, în care se menționează în mod corect că și alte acorduri pot urmări o restrângere a concurenței. De asemenea, în Wish, R., op. cit., p. 106, se menționează că este vorba despre o enumerare exemplificativă.

piețelor sau la controlul comercializării. Faptul că instanțele comunitare au examinat în numeroase decizii aceste tipuri de restrângeri ale concurenței nu înseamnă că acordurile cu un scop diferit nu pot avea ca obiect restrângerea concurenței²⁸.

lului 81 CE că, în temeiul articolului 81 alineatul (1) CE, sunt luate în calcul numai aspecte ale contextului juridic și economic susceptibile să pună sub semnul întrebării existența unei restrângeri a concurenței³⁰.

d) Cadrul juridic și economic

50. După cum am arătat deja, pentru a aprecia dacă un acord are ca obiect restrângerea concurenței, nu se ține cont doar de conținut, ci și de cadrul juridic și economic²⁹. Această cerință trebuie tratată cu seriozitate și nu trebuie considerată o poartă pentru a include toate împrejurările care pot susține compatibilitatea unui acord cu piața comună. Mai degrabă, rezultă din structura artico-

51. În cele ce urmează, dorim să prezentăm trei categorii de situații în care nu poate fi acceptată sau este îndoielnică prezumția existenței unei restrângeri a concurenței ca urmare a contextului material și juridic al unui acord³¹.

28 — A se vedea Wish, R., op. cit., p. 112-114. Deși este susținută o interpretare extrem de restrictivă a noțiunii de acord având ca obiect restrângerea concurenței [este îndoielnic dacă, prin articolul 81 alineatul (1) CE, este constituită *per se* o categorie de restrângeri a concurenței (*ibidem*, p. 116 și 117)], se reține în mod expres că lista acestor acorduri nu este exhaustivă. Raportul dintre articolul 81 alineatul (1) CE și articolul 81 alineatul (3) CE sugerează de asemenea că noțiunea nu se limitează la aceste tipuri de acorduri având ca obiect restrângerea concurenței. Prin articolul 81 alineatul (1) CE se verifică numai dacă restrângerea concurenței reprezintă obiect sau efect. Constatarea faptului că un acord are ca obiect sau ca efect restrângerea concurenței nu echivalează cu o concluzie definitivă cu privire la compatibilitatea unui acord cu piața comună. Mai degrabă, poate fi compatibil cu piața comună un acord în temeiul articolului 81 alineatul (3) CE. Acordurile având ca obiect impunerea prețurilor, împărțirea piețelor sau controlul comercializării se remarcă printr-un efect nociv deosebit. Din acest motiv, ele nu sunt compatibile de regulă cu piața comună. Dacă se limitează noțiunea de acord având ca obiect restrângerea concurenței la aceste tipuri foarte nocive, se omite faptul că și acordurile având ca obiect restrângerea concurenței pot fi compatibile cu piața comună în temeiul articolului 81 alineatul (3) CE. În opinia noastră, o asemenea abordare nu este compatibilă cu structura articolului 81 CE. A se vedea în acest sens și Bellamy & Child, op. cit., nota de subsol 291 la punctul 2.069.

29 — A se vedea punctul 43 din prezentele concluzii.

52. *Prima categorie de situații* privește cazurile în care o restrângere a libertății întreprinderilor de a stabili independent politica lor de piață nu prezintă efecte relevante asupra concurenței. Această situație se regăsește dacă există îndoieli cu privire la existența unei concurențe între întreprinderile impli-

30 — A se vedea în acest sens în special Hotărârea din 8 iulie 1999, Montecatini/Comisia (C-235/92 P, Rec., p. I-4539, punctele 114-128).

31 — Aceste categorii de situații nu sunt separate atât de strict, astfel încât fiecare caz să poată fi încadrat în mod cert numai în una dintre cele trei categorii de situații. Cu toate acestea, din perspectiva scopurilor urmărite de prezenta procedură, este suficient să se aprecieze posibilitatea de a încadra un acord în cel puțin una dintre cele trei categorii de situații.

cate în acord³². Un alt exemplu este reprezentat de situațiile în care există îndoieli cu privire la existența unei concurențe suficiente, susceptibilă să fie restrânsă prin acord³³.

53. *A doua categorie de situații* se referă la cazurile în care un acord prezintă ambivalență din perspectiva efectelor asupra concurenței. În situația în care un acord urmărește favorizarea concurenței, de exemplu, prin consolidarea concurenței pe o piață, deschiderea unei piețe sau accesul unui nou concurent pe o piață, limitarea necesară a cerinței privind autonomia poate prezenta un rol secundar în raport cu scopul de favorizare a concurenței³⁴.

54. *A treia categorie de situații* se referă la actele adiționale necesare pentru a atinge un

obiectiv principal³⁵. Din perspectiva scopurilor urmărite prin această procedură a întrebărilor preliminare, în cadrul respectivei categorii de situații se poate distinge după cum urmează: în cazul în care obiectivul principal urmărit nu face obiectul interdicției fundamentale în sensul articolului 81 alineatul (1) CE, întrucât este neutru prin raportare la concurență sau promovează concurența, nici actele adiționale necesare pentru atingerea acestui obiectiv nu fac obiectul interdicției fundamentale prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE³⁶. În aceste situații nu se poate prezuma o restrângere a concurenței. În cazul în care obiectivul principal urmărit face însă obiectul interdicției fundamentale prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE, există o restrângere a concurenței³⁷.

55. Împrejurările care nu sunt susceptibile să pună sub semnul întrebării prezumția unei restrângeri a concurenței, de exemplu, îmbunătățirea producției de mărfuri ca urmare a unor economii de scară, nu vor fi avute în vedere din perspectiva articolului 81

32 — Hotărârea European Night Services și alții/Comisia (citată anterior): concurența potențială nu a fost dovedită.

33 — Hotărârea GlaxoSmithKline Services/Comisia (citată anterior, punctele 114-147): îndoieli cu privire la efectele asupra concurenței în materie de prețuri, deoarece prețurile aplicate în raport cu consumatorii finali nu țin cont de raportul dintre cerere și ofertă potrivit dispozițiilor legale. Vom examina detaliat această hotărâre la punctele 74 și 75 din prezentele concluzii.

34 — Hotărârea LTM (citată anterior, p. 304): drept exclusiv de vânzare pentru pătrunderea pe o piață, Hotărârea din 8 iunie 1982, Nungesser/Comisia (258/78, Rec., p. 2015, punctele 44-58): atribuirea unei licențe deschise pentru distribuirea unei noi tehnologii, Hotărârea Metro/Comisia (citată anterior, punctele 20-22): rețele de distribuție adaptate în funcție de produsele de calitate superioară și de nivelul tehnic ridicat.

35 — Exemple de acte adiționale sunt reprezentate de obligații de neconcurență de care este condiționată vânzarea unei întreprinderi (Hotărârea din 11 iulie 1985, Remia și alții/Comisia, 42/84, Rec., p. 2545, punctele 19 și 20), de interdicții de participare sau de restricții de activități, în măsura în care acestea sunt necesare pentru funcționarea unei societăți cu un scop care nu ridică obiectii cu privire la concurență (Hotărârea din 15 decembrie 1994, DLG, C-250/92, Rec., p. I-5641, punctele 30-45), precum și restricții ale activității, necesare pentru respectarea normelor de deontologie aplicabile profesiorilor libérale (Hotărârea din 19 februarie 2002, Wouters și alții, C-309/99, Rec., p. I-1577, punctul 97) sau pentru practicarea activităților sportive fără dopaj (Hotărârea din 18 iulie 2006, Meca-Medina și Majcen/Comisia, C-519/04 P, Rec., p. I-6991, punctele 42-44).

36 — În acest sens: Bellamy & Child, op. cit., punctul 2.112.

37 — Din perspectiva scopurilor urmărite de prezenta procedură, nu este necesar să se decidă dacă se aplică și noțiunea de act adițional (a se vedea Bellamy & Child, op. cit.) sau numai articolul 81 alineatul (3) CE.

alineatul (1) CE, ci numai prin raportare la articolul 81 alineatul (3) CE, chiar și în situația în care sunt apreciate pozitiv din perspectiva compatibilității unui acord cu articolul 81 CE³⁸.

56. Această distincție rezultă chiar din textul articolului 81 alineatul (3) CE, care stabilește că de acest tip de efecte produse de un acord trebuie să se țină seama în sensul articolului 81 alineatul (3) CE. Distincția se întemeiază pe următorul argument: prin concepția de ansamblu, articolul 81 CE are ca scop aprovizionarea optimă a consumatorilor³⁹. Cu toate acestea, în temeiul articolului 81 alineatul (1) CE și în temeiul articolului 81 alineatul (3) CE sunt avute în vedere *aspecte diferite* ale bunăstării consumatorilor. Potrivit articolului 81 alineatul (1) CE, sunt în principiu interzise⁴⁰ acordurile care restrâng concurența dintre operatorii de pe piață și, prin aceasta, în special funcția acesteia de a pune la dispoziția consumatorilor, în condiții optime, un produs la cel mai redus preț posibil⁴¹ sau de a le oferi produse inovatoare⁴². Astfel de acorduri afectează direct bunăstarea consumatorilor, fiind în principiu interzise din acest motiv.

38 — Hotărârea din 10 martie 1992, Montedipe/Comisia (T-14/89, Rec., p. II-1155, punctul 265), Hotărârea din 6 aprilie 1995, Tréfilunion/Comisia (T-148/89, Rec., p. II-1063, punctul 109), și Hotărârea din 18 septembrie 2001, M6 și alții/Comisia (T-112/99, Rec., p. II-2459, punctele 72-74).

39 — Leupold, H., și Weidenbach, G., op. cit., p. 1008, nota de subsol 28 cu mențiuni suplimentare.

40 — Leupold, H., și Weidenbach, G., op. cit., p. 1008 și 1009, care denumesc aceste funcții eficiente dinamice, Odudu, O., „Art. 81(3), Discretion and Direct Effect” în *European Competition Law Review*, 2002, p. 20.

41 — Această funcție a concurenței poate fi afectată în special prin acorduri de stabilire a prețurilor, având ca obiect limitări ale producției [articolul 81 alineatul (1) litera (a) CE], precum și o împărțire a piețelor [articolul 81 alineatul (1) litera (c) CE].

42 — Această funcție a concurenței poate fi afectată în special prin acorduri de limitare a investițiilor [articolul 81 alineatul (1) litera (a) CE].

57. Cu toate acestea, articolul 81 alineatul (3) CE confirmă că acordurile care limitează concurența dintre operatorii de pe piață contribuie în special la o reducere a costurilor de producție, iar reducerea costurilor de producție poate contribui indirect la bunăstarea consumatorilor⁴³. Totuși, deoarece reducerea costurilor de producție reprezintă pentru început un beneficiu direct al producătorilor⁴⁴, compatibilitatea unui asemenea acord cu piața comună în sensul articolului 81 alineatul (3) CE este subordonată în special condiției de a asigura pentru consumatori o parte din beneficiul obținut. Legiitorul comunitar a transpus în practică această idee în regimul probatoriu, în sensul că părțile unui acord având ca obiect restrângerea concurenței trebuie să dovedească respectarea condițiilor menționate la articolul 81 alineatul (3) CE, în special participarea consumatorilor la profit⁴⁵.

58. Din aceste motive, împrejurările care nu sunt susceptibile să pună sub semnul întrebării prezumția unei restrângeri a concurenței, în special raționalizarea producției de mărfuri prin economii de scară, nu vor fi avute în vedere din perspectiva articolului 81 alineatul (1) CE, ci numai prin raportare la articolul 81 alineatul (3) CE, chiar și în situația

43 — Leupold, H., și Weidenbach, G., op. cit., p. 1008 și 1009, le denumesc eficiente productive; Odudu, O., „Art. 81(3), Discretion and Direct Effect”, op. cit., p. 20.

44 — Odudu, O., „Art. 81(3), Discretion and Direct Effect”, op. cit., p. 20.

45 — A se vedea articolul 2 a doua teză din Regulamentul nr. 1/2003.

în care sunt apreciate pozitiv din perspectiva compatibilității unui acord cu articolul 81 CE⁴⁶.

3. Concluzie

59. În concluzie, nu poate fi admisă interpretarea restrictivă a BIDS. Adoptarea unui acord având ca obiect restrângerea concurenței nu implică în mod necesar o restrângere vădită a concurenței. În plus, nu există o listă exhaustivă de acorduri având ca obiect restrângerea concurenței. Contextul juridic și economic va fi luat în calcul numai în măsura în care poate pune sub semnul întrebării existența unei restrângeri a concurenței. Alte împrejurări vor fi apreciate numai din perspectiva articolului 81 alineatul (3) CE, chiar dacă produc un efect pozitiv din perspectiva pieței comune.

B — *Înțelegerea de natura acordurilor BIDS au ca obiect o restrângere a concurenței?*

60. În prealabil, se reține că articolul 81 alineatul (1) CE se aplică activității și produ-

46 — Hotărârile citate anterior Montedipe/Comisia, punctul 265, Tréflunion/Comisia, punctul 109, și M6 și alții/Comisia, punctele 72-74.

selor industriei de prelucrare⁴⁷. Conform argumentelor de mai sus⁴⁸, pentru a aprecia dacă înțelegerea de natura acordurilor BIDS au ca obiect o restrângere a concurenței, se va proceda după cum urmează: pentru început, este necesar să se aprecieze dacă astfel de acorduri conduc în mod necesar la consecințe de restrângere a concurenței sau dacă au ca scop restrângerea libertății părților de a stabili independent politica de piață (1), afectând în acest mod condițiile de piață (2). Ulterior, în cadrul unei imagini de ansamblu, este necesar să se aprecieze dacă elementele de restrângere sunt necesare pentru atingerea unui scop de favorizare a concurenței sau a unui obiectiv principal care nu face obiectul interdicției fundamentale prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE (3).

1. Restrângerea libertății de a stabili independent politica de piață

61. Înțelegerea de natura acordurilor BIDS restrâng libertatea întreprinderilor care se retrag și a întreprinderilor care rămân de a-și

47 — Întrebarea preliminară se referă la interpretarea noțiunii de acorduri având ca obiect restrângerea concurenței prevăzute la articolul 81 alineatul (1) CE. Înțelegerea de natura acordurilor BIDS pot avea ca obiect restrângerea concurenței în temeiul articolului 81 alineatul (1) CE numai dacă articolul 81 CE este aplicabil pentru asemenea acorduri. Aplicabilitatea articolului 81 CE rezultă în principal din articolul 1 din Regulamentul nr. 26 al Consiliului din 4 aprilie 1962 de aplicare a anumitor reguli de concurență în domeniul producției și comercializării de produse agricole (JO 1962, 30, p. 993, Ediție specială, 03/vol. 1, p. 3), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 49 al Consiliului din 29 iunie 1962 de modificare a datei de intrare în vigoare a unor acte referitoare la politica agricolă comună (JO 1962, 53, p. 1571, Ediție specială, 03/vol. 1, p. 5), și din articolul 2 din Regulamentul nr. 26, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 49. Cu privire la aceste aspecte, cadrul legal nu s-a modificat după intrarea în vigoare a Regulamentului (CE) nr. 1184/2006 al Consiliului din 24 iulie 2006 de aplicare a anumitor norme de concurență în domeniul producției și comerțului cu produse agricole (JO L 214, p. 7, Ediție specială, 03/vol. 74, p.167).

48 — A se vedea punctele 42 și 59 din prezentele concluzii.

stabili în mod autonom politica pe piață. Prin acordul de retragere, întreprinderile se vor obliga în special să se retragă de pe piață, să respecte o clauză de neconcurență și restricții referitoare la utilizare și la dreptul de dispoziție cu privire la instalațiile scoase din funcțiune⁴⁹. Conform acordurilor BIDS, întreprinderile care rămân se vor obliga la plata contribuțiilor.

2. Afectarea condițiilor de piață

62. Aceste restrângeri ale cerinței privind autonomia trebuie să conducă la afectarea condițiilor de piață. În această privință, trebuie amintit că, în principiu, în cadrul unei proceduri a întrebărilor preliminare, nu revine Curții sarcina de a controla constatările de fapt ale instanțelor naționale. De asemenea, Curtea nu este competentă să examineze dacă Supreme Court este ținută de concluziile formulate de High Court. Totuși, misiunea Curții de Justiție este aceea de a interpreta dreptul comunitar astfel încât instanțele naționale de trimitere să poată aplica în mod corect dreptul comunitar. În acest context, este necesar să se aprecieze care sunt și care nu sunt împrejurările de fapt ce prezintă relevanță pentru aplicarea dreptului comunitar.

63. Afectarea condițiilor de piață prin intermediul unui acord trebuie să fie apreciată pe baza unei comparații între două situații ipotetice⁵⁰.

64. *Prima situație ipotetică* este cea în care nu ar exista acordurile BIDS. Această situație se poate deduce în special din cuprinsul literelor (a)-(d) din întrebarea preliminară. Pe baza literei (c) din întrebarea preliminară și a dosarului concluzionăm că, până în prezent, în sectorul de prelucrare nu au avut loc ieșiri semnificative de pe piață și că, cel puțin pe termen scurt, în lipsa acordului BIDS, ieșirile de pe piață nu ar reprezenta 25 % din capacitatea de producție a întregului sector de prelucrare.

65. *A doua situație ipotetică* este cea în care ar fi aplicate acordurile BIDS. În acest caz, trebuie să se analizeze dacă acordurile BIDS au ca obiect o restrângere a concurenței. După

49 — În această privință, acordurile BIDS diferă de o situație în care întreprinderile decid unilateral să se retragă de pe piață.

50 — Hotărârea LTM (citată anterior, p. 303).

cum s-a arătat mai sus⁵¹, în această a doua situație ipotetică vor fi luate în calcul efectele care sunt consecințele obligatorii ale prevederilor menționate la punctele 1-9 din întrebarea preliminară, precum și efectele urmărite de părți prin aceste dispoziții.

66. Mai întâi, trebuie să se arate că acordul BIDS reprezintă un acord orizontal, ceea ce înseamnă o înțelegere între concurenți care acționează la același nivel pe piață. Acordul de retragere reprezintă de asemenea un acord orizontal între un prelucrător și o asociație de prelucrători, în speță BIDS.

a) Reducerea cu 25 % a capacității de producție a întregului sector de prelucrare

67. Prin acordurile BIDS se urmărește, prin ieșirea de pe piață a prelucrătorilor, reducerea capacității de producție a întregului sector de prelucrare cu 25 %. Considerăm că ieșirea de pe piață a prelucrătorilor și acordul de

renunțare la utilizarea echipamentelor lor de prelucrare sunt, în principiu, de natură să restrângă concurența dintre întreprinderile care rămân pe piață⁵².

68. Concurența nu are loc doar atunci când producătorii își pot valorifica integral capacitățile de care dispun, ci și în cazul în care producătorii înregistrează supracapacități. Un producător suportă cheltuieli fixe pentru menținerea și pentru întreținerea echipamentelor de producție. În cazul unei utilizări reduse a echipamentelor de producție, aceste cheltuieli fixe afectează mai puternic cheltuielile de producție unitare în comparație cu o utilizare intensivă, deoarece cota cheltuielilor fixe din cheltuielile de producție unitare se reduce proporțional în condițiile unei utilizări intensive (așa-numita economie de scară). Din acest motiv, un producător dorește în principiu să obțină economii de scară prin rata ridicată de utilizare a echipamentelor sale de producție⁵³.

69. BIDS contestă acest aspect. În această privință, BIDS invocă următoarele motive: reducerea capacităților totale nu ar conduce la o scădere a producției totale. Prețul pentru produsele prelucrărilor nu s-ar majora. S-ar înregistra o reducere unică a capacității de

52 — A se vedea Hotărârea din 28 februarie 2002, Atlantic Container Line și alții/Comisia (T-395/94, Rec., p. II-875, punctul 56); în același sens, și Jürgens, R., *Strukturkrisenkartelle im deutschen und europäischen Kartellrecht*, Peter Lang, Frankfurt am Main, 2007, p. 95.

53 — Cu privire la raportul dintre supracapacități, economii de scară și intensificarea concurenței, a se vedea Schulz, N., *Wettbewerbspolitik*, Tübingen, 2003, p. 84-86.

51 — A se vedea punctele 42 și 59 din prezentele concluzii.

producție a întregii piețe. Înainte de a examina aceste aspecte, dorim să atragem din nou atenția că, în acest sens, pot fi luate în calcul numai aspecte susceptibile să pună sub semnul întrebării existența unei restrângeri a concurenței⁵⁴.

70. În primul rând, considerăm că, în mod logic, în condițiile menținerii unei producții totale neschimbate⁵⁵, pe o piață cu supra-capacități ridicate se înregistrează de regulă o concurență mai intensă între operatorii de pe piață în comparație cu o piață cu supra-capacități reduse (sau fără supra-capacități). Pe o piață cu supra-capacități ridicate, pentru un producător mediu este mai dificil să obțină același grad de utilizare a echipamentelor sale de producție ca în condițiile unei piețe cu supra-capacități reduse. Deoarece, concomitent cu valorile aferente gradului de utilizare, scad și economiile de scară, un producător mediu de pe o piață cu supra-capacități ridicate este expus unei presiuni concurențiale superioare comparativ cu cel de pe o piață cu supra-capacități reduse. În economie este recunoscută interdependența dintre supra-capacități, economia de scară și presiunea concurențială⁵⁶.

54 — A se vedea punctele 50-58 din prezentele concluzii.

55 — High Court a prezumat că producția totală nu va suferi modificări semnificative.

56 — Cu privire la raportul dintre supra-capacități, economii de scară și intensificarea concurenței, a se vedea Schulz, N., op. cit., p. 84-86.

71. În speță, nu identificăm niciun argument care să contrazică existența acestei interdependențe. În special, considerăm că nu prezintă relevanță pentru existența acestei interdependențe împrejurarea dacă supra-capacitățile se datorează scăderii cererii sau, astfel cum este cazul în speță, unei stimulări a construcției și a extinderii de instalații de prelucrare, precum și distribuției mai uniforme a produsului destinat prelucrării. De asemenea, concluzia este susținută și de identificarea acestei interdependențe prin studiul de piață. Faptul că producția totală nu scade nu poate exclude prin el însuși inexistența unei restrângeri a concurenței⁵⁷.

72. În al doilea rând, considerăm că lipsa unei majorări a prețurilor nu este de natură să excludă o restrângere a concurenței. În speță, se pune numai problema dacă înțelegerile similare acordurilor BIDS au ca obiect restrângerea concurenței. Existența unei restrângeri a concurenței și efectele posibile ale unei restrângeri a concurenței asupra prețurilor reprezintă două aspecte distincte. Această concluzie este confirmată și de faptul că prețurile pot fi influențate de numeroși factori. Nu toți acești factori sunt de natură să excludă existența unei restrângeri a concurenței.

57 — Opinia exprimată de BIDS poate fi prezentată și printr-un exemplu *ad absurdum*: dacă pe o piață de duopol se înregistrează supra-capacități ridicate ale ofertanților și dacă unul dintre ofertanți, în acord cu celălalt, își întrerupe producția fără a afecta producția totală, în opinia susținută de BIDS, un asemenea acord nu ar avea ca obiect restrângerea concurenței. În fapt, o asemenea modificare a structurii pieței ar putea conduce la o eliminare în mare parte a concurenței, deoarece ofertantul rămas, în calitate de monopolist, ar fi expus numai unei concurențe potențiale.

73. În speță, ar urma să fie excluse majorări de prețuri ca urmare a economiilor de scară obținute prin gradul mai ridicat de utilizare și datorită puterii celorlalți participanți de pe piață. Desigur, economiile de scară ar putea reprezenta eventual consecința reducerii capacității de producție a întregului sector de prelucrare. Acestea nu sunt însă de natură să excludă existența restrângerii concurenței în temeiul articolului 81 alineatul (1) CE. Mai curând, economiile de scară vor fi avute în vedere ca un profit valorificat în primul rând direct de prelucrători, potrivit articolului 81 alineatul (3) CE⁵⁸. De asemenea, în principiu, puterea de negociere a concurenților de pe piață nu poate pune sub semnul întrebării existența unei restrângeri a concurenței, chiar dacă aceasta exclude o majorare a prețurilor, motiv pentru care este avută în vedere la articolul 81 alineatul (3) CE⁵⁹.

74. Situația în speță nu este comparabilă nici cu situația de fapt care a stat la baza Hotărârii GlaxoSmithKline Services/Comisia⁶⁰. În această cauză – care are, în plus, ca obiect o

reglementare verticală a prețului – prețurile de vânzare către consumatorii finali erau determinate în principal prin dispoziții legale, nefiind expuse în mare parte efectelor cererii și ofertei⁶¹. Într-o asemenea situație, pot exista îndoieli privind aspectul dacă o reglementare verticală a prețului este de natură să restrângă concurența în sensul articolului 81 alineatul (1) CE⁶². Prezenta cauză nu este însă comparabilă, deoarece nu există dispoziții legale care ar putea împiedica transferarea către consumatori a avantajelor rezultate în urma concurenței dintre întreprinderile care rămân.

75. De asemenea, faptul că prețurile nu urmează să crească nu exclude orice posibilitate de concurență efectivă. Dimpotrivă, pe o piață cu supracapacități ridicate și cu o producție totală nemodificată, *scăderea prețurilor* reprezintă mai degrabă o măsură specifică de concurență. Astfel, un producător poate încerca să atragă un volum mai ridicat al cererii pentru a majora astfel rata sa de utilizare și pentru a obține economii de scară⁶³. Faptul că nu are loc o majorare a prețurilor nu poate exclude prin el însuși existența unei restrângeri a concurenței.

58 — A se vedea punctele 55-58 din prezentele concluzii, Bellamy & Child, op. cit., punctul 3.029, Odudu, O., „Art. 81(3), Discretion and Direct Effect”, op. cit., p. 19, Leupold, H., și Weidenbach, G., op. cit., p. 1008 și 1009.

59 — Cu privire la libertatea de negociere a concurenților de pe piață, a se vedea punctele 114-128 din Hotărârea Montecatini/Comisia (citată anterior). În sensul punctului 116 din această hotărâre, recurența a invocat în special că instanța nu ar fi ținut seama de libertatea contractuală superioară a concurentului de pe piață. La punctul 127 din această hotărâre, Curtea a concluzionat că astfel de împrejurări pot prezenta importanță doar dacă, prin contextul economic, poate fi exclusă orice posibilitate a unei concurențe eficiente.

60 — Citată anterior.

61 — *Ibidem*, punctele 114-134.

62 — Într-o asemenea situație, se va verifica cu atenție dacă se aduce atingere funcției concurenței de a aproviziona în condiții optime consumatorii cu un produs la cel mai redus preț posibil (a se vedea în acest sens punctul 52 din prezentele concluzii).

63 — Schulz, N., op. cit., p. 84-86.

76. *În al treilea rând*, nu înțelegem în ce măsură reducerea „dintr-odată” a capacității totale va contribui la excluderea unei restrângeri a concurenței prin reducerea capacităților totale. Pe de altă parte, trebuie să se arate că efectele acordurilor de retragere și cele ale acordului BIDS nu sunt limitate la un anumit moment. Astfel, pentru întreprinderile care se retrag, clauza de neconcurență este aplicabilă pentru o durată de doi ani, iar restricțiile de utilizare și cele cu privire la dreptul de dispoziție sunt aplicabile timp de cinci ani.

77. *În concluzie*, argumentele prezentate de BIDS sau alte aspecte ale cauzei din acțiunea principală nu oferă niciun motiv pentru a pune sub semnul întrebării legătura dintre reducerea cu 25 % a capacității de producție a întregului sector de prelucrare prin ieșirea de pe piață a prelucrătorilor individuali și o restrângere a concurenței. Acordul reprezintă mai curând o preluare a concurenței. În condițiile unei reduceri cu 25 % a capacității totale, nu avem nicio îndoială serioasă cu privire la efectul sensibil al unei asemenea măsuri asupra concurenței. Sub rezerva evaluării de ansamblu prevăzute la punctul 3, restrângerea cu 25 % a capacității de producție a întregului sector de prelucrare pare să urmărească o restrângere sensibilă a concurenței⁶⁴.

b) Ieșirea de pe piață a întreprinderilor care se retrag

78. După cum am arătat mai sus⁶⁵, în temeiul literei (c) a întrebării preliminară și al dosarului deducem că, până în prezent, nu au avut loc ieșiri semnificative de pe piață în sectorul de prelucrare și că, cel puțin pe termen scurt, în lipsa acordului BIDS, ieșirile de pe piață nu ar reprezenta 25 % din capacitatea de producție a întregului sector de prelucrare.

79. În scopul de a fi exhaustivi, vom examina în completare dacă s-ar putea prezuma o restrângere a concurenței în cazul în care, în prima situație ipotetică (lipsa înțelegerilor de natura acordurilor BIDS), s-ar înregistra ieșiri de pe piață cu un volum comparabil, ca urmare a mecanismelor de piață.

80. Potrivit articolului 81 alineatul (1) CE, este interzisă orice restrângere a cerinței privind autonomia în cazul în care conduce

64 — A se vedea în acest sens și Jürgens, R., op. cit., p. 95.

65 — A se vedea punctul 62 din prezentele concluzii.

la crearea de condiții de concurență care nu reflectă condițiile normale ale acesteia, ținând seama de natura mărfurilor sau a serviciilor prestate, de semnificația și de numărul de întreprinderi implicate, precum și de volumul pieței avute în vedere⁶⁶.

81. În prima situație ipotetică (lipsa acordurilor BIDS), funcția de selecție a concurenței ar conduce în principiu la rămânerea pe piață a celor mai eficienți prelucrători, respectiv a prelucrătorilor care respectă cel mai bine exigențele clienților și, în cele din urmă, ale consumatorilor. În situația în care selecția întreprinderilor care rămân în cea de a doua situație ipotetică (cu acorduri BIDS) nu se realizează pe baza mecanismelor de piață, ci în temeiul unei înțelegeri între prelucrători, este afectată în acest mod funcția de selecție a concurenței. Acest argument este susținut în speță în special de faptul că acordul BIDS nu prevede posibilitatea de scoatere din funcțiune a instalațiilor individuale de prelucrare. Astfel, potrivit acordului BIDS, un prelucrător nu poate scoate din funcțiune instalațiile ineficiente de prelucrare pentru a rămâne în continuare pe piață cu instalațiile eficiente de prelucrare.

82. Sub rezerva evaluării de ansamblu prevăzute la punctul 3, această intervenție asupra funcției de selecție a concurenței pare să urmărească o restrângere a concurenței⁶⁷.

c) Plata contribuțiilor

83. Pentru început, se constată că plata contribuțiilor nu permite întreprinderilor care rămân să dispună fără restricții de aceste sume și că se înregistrează majorarea costurilor lor de prelucrare. Prin majorarea costurilor de prelucrare, întreprinderile care rămân ating mai rapid marja de pierdere. Această situație poate conduce la o restrângere a concurenței în cazul în care plata contribuțiilor produce efecte semnificative asupra comportamentului pe piață al întreprinderilor care rămân⁶⁸. Astfel, revine unei instanțe naționale sarcina de a verifica dacă aceste contribuții, independent de valoarea lor, pot produce efecte sensibile asupra comportamentului pe piață al întreprinderilor care rămân.

84. În continuare, eșalonarea contribuțiilor în funcție de volumul obișnuit de sacrificare este de natură să conducă la o restrângere a concurenței între întreprinderile rămase. BIDS a afirmat că aceste contribuții ar reprezenta numai un „preț” prin care întreprinderile care rămân preiau cotele de piață ale întreprinderilor care se retrag. Întreprinderile care rămân ar trebui să depună eforturi pentru dobândirea acestor cote de piață. În acest sens, fiecare prelucrător ar suporta costuri de 11 euro. Astfel, concurența dintre întreprinderile rămase nu ar fi restrânsă.

66 — A se vedea Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni (citată anterior; punctele 116 și 117).

67 — A se vedea în acest sens de asemenea Jürgens, R., op. cit., p. 95.

68 — Hotărârea din 12 septembrie 2000, Pavlov și alții (C-180/98, Rec., p. I-6451, punctele 90-97).

85. În acest stadiu, este suficient să menționăm că o consecință obligatorie a unei asemenea reglementări este reprezentată de protecția de care beneficiază întreprinderile care rămân cu privire la cota curentă de piață de care dispun. În cazul în care o întreprindere care rămâne, care a atins deja volumul obișnuit de sacrificare (Out-Performer), se află în concurență cu o întreprindere care rămâne și care nu a atins încă volumul obișnuit de sacrificare (Low-Performer), Out-Performer va suporta costuri de 9 euro, cât timp Low-Performer nu atinge volumul obișnuit de sacrificare. Astfel, eșalonarea tinde să protejeze fiecare întreprindere rămasă în limita volumului său obișnuit de sacrificare. Cu toate acestea, întreprinderile rămase sunt în concurență nu doar cu privire la volumul de sacrificare disponibil al întreprinderilor care se retrag, ci și cu privire la volumul obișnuit de sacrificare propriu. Astfel, eșalonarea contribuțiilor restrânge suplimentar concurența cu privire la volumul obișnuit de sacrificare. În cazul în care un prelucrător poate presupune, pe baza condițiilor de piață, că producția totală va stagna sau va scădea⁶⁹, acesta poate estima destul de precis din ce moment va depăși volumul său obișnuit de sacrificare.

86. Din motivele menționate mai sus, este nerelevant faptul că producția totală nu va scădea, iar prețurile nu se vor majora prin achitarea contribuțiilor⁷⁰. Nici faptul că plata contribuțiilor va fi limitată la un interval de un an nu este de natură să excludă, la modul

general, posibilitatea unei restrângeri a concurenței. Dacă este cazul, astfel de aspecte pot fi luate în calcul conform articolului 81 alineatul (3) CE.

d) Reglementări cu privire la utilizare și la dreptul de dispoziție

87. În măsura în care, prin reglementările cu privire la utilizare și la dreptul de dispoziție, se intenționează împiedicarea revenirii pe piață a întreprinderilor care se retrag, acest demers reprezintă o măsură de garantare a ieșirii de pe piață, consolidând astfel efectele ieșirii de pe piață a întreprinderii care se retrage. În acest sens, facem referire la susținerile noastre de mai sus⁷¹.

88. În plus, reglementările cu privire la utilizare și la dreptul de dispoziție pot fi orientate și împotriva concurenților terți potențiali care nu au calitatea de membri ai

69 — High Court a formulat această constatare.

70 — A se vedea punctele 70-75 din prezentele concluzii.

71 — A se vedea punctele 67-77 din prezentele concluzii.

BIDS. Dacă se constată că realizarea de instalații noi de prelucrare nu reprezintă o soluție acceptabilă din punct de vedere economic în condițiile actuale de piață⁷², considerăm că reglementările cu privire la utilizare și la dreptul de dispoziție, de tipul celor prevăzute în acordurile BIDS, sunt, în principiu, de natură să restrângă concurența din partea potențialilor concurenți terți.

89. Concurența potențială este de asemenea protejată prin articolul 81 alineatul (1) CE⁷³. Dacă se constată că, în trecut, pe piață au pătruns cu succes noi concurenți⁷⁴, acest demers nu trebuie să reprezinte doar o posibilitate teoretică în viitor. Există astfel numeroase argumente în sensul că reglementările cu privire la utilizare și la dreptul de dispoziție restrâng posibilitatea de intrare pe piață a concurenților potențiali.

90. Considerăm că existența altor posibilități de intrare pe piață a terților concurenți potențiali poate prezenta importanță numai pentru aprecierea efectului sensibil al restrângerii concurenței. Având în vedere că aproximativ 25 % din capacitățile totale de producție ar fi eliminate prin interdicția de utilizare și de exercitare a dreptului de dispoziție, se poate concluziona că restrângerea concurenței este sensibilă.

72 — High Court a formulat această constatare.

73 — Hotărârea din 28 februarie 1991, Delimitis (C-234/89, Rec., p. I-935, punctul 21).

74 — High Court a făcut referire la intrarea pe piață a Exel Meats Limited.

91. Astfel, revine unei instanțe naționale sarcina de a aprecia dacă există concurenți potențiali pentru o intrare pe piață și dacă aceștia ar putea fi interesați de o intrare pe piață prin utilizarea instalațiilor de prelucrare ale întreprinderilor care se retrag.

92. În continuare, întreprinderile care rămân nu pot utiliza instalațiile scoase din funcțiune pentru extinderea propriilor capacități. Această situație reprezintă de asemenea o restrângere a concurenței, în special în cazul în care realizarea de instalații noi de prelucrare nu reprezintă o soluție acceptabilă din punct de vedere economic în condițiile actuale de piață⁷⁵.

93. Pentru motivele menționate mai sus⁷⁶, nu prezintă importanță faptul că, datorită reglementărilor cu privire la utilizare și la dreptul de dispoziție, producția totală nu va scădea, iar prețurile nu se vor majora.

75 — High Court a formulat această constatare.

76 — A se vedea punctele 70-75 din prezentele concluzii.

e) Concluzie

94. Sub rezerva luării în considerare a unui scop de favorizare a concurenței sau a unui obiectiv al acordurilor BIDS care nu ridică obiecții cu privire la concurență, formulăm următoarea concluzie intermediară: cel puțin reducerea planificată a capacității de producție a întregului sector de prelucrare cu 25 %, prin ieșirea de pe piață a prelucrătorilor, prin eșalonarea contribuțiilor, prin restricțiile de utilizare și ale dreptului de dispoziție, reprezintă elemente ale acordului care au drept consecință necesară o restrângere a concurenței.

95. În acest context, numai în scopul de a fi exhaustivi, menționăm că BIDS nu a acționat ca urmare a constrângerilor impuse de stat⁷⁷. Faptul că studiul de piață a fost finanțat de guvernul irlandez, iar grupul de lucru pentru carnea de vită a solicitat sectorului de prelucrare punerea în practică a studiului de piață nu reprezintă o constrângere exercitată de stat.

77 — În principiu, este necesară examinarea unei asemenea împrejurări numai dacă întreprinderea vizată invocă acest aspect, a se vedea Hotărârea Montecatini/Comisia (citată anterior, punctul 128).

3. Aprecierea obiectivelor urmărite prin acordurile BIDS

96. BIDS susține că scopul acordurilor BIDS este de a limita supracapacitățile și de a realiza economii de scară. În special, plata contribuțiilor, restricțiile de utilizare și dreptul de dispoziție ar fi justificate din perspectiva acestui obiectiv legitim.

97. În primul rând, dorim să menționăm din nou că obiectul prezentei examinări se rezumă la identificarea unei restrângeri a concurenței prin intermediul unui acord. Analiza impusă la articolul 81 alineatul (1) CE nu implică să se aprecieze dacă restrângerea concurenței este atât de vădită sau de expusă la obiecții încât să poată fi asimilată unei înțelegeri tipice.

98. În al doilea rând, în sensul unei jurisprudențe constante, se reține că împrejurarea că un sector trece printr-o criză conjuncturală sau structurală nu determină renunțarea la aplicarea articolului 81 alineatul (1) CE⁷⁸.

78 — Hotărârea din 20 aprilie 1999 (Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 și T-335/94, Rec., p. II-931, punctul 740) și Hotărârea din 13 decembrie 2006, FNCBV/Comisia (T-217/03 și T-245/03, Rec., p. II-4987, punctul 90).

99. În *al treilea rând*, în sensul jurisprudenței Curții, faptul că prin acord părțile urmăresc un scop legitim nu exclude, în principiu, restrângerea concurenței prin obiect⁷⁹.

4. Concluzie

102. În concluzie, se reține că o înțelegere similară acordurilor BIDS urmărește o restrângere a concurenței.

100. Potrivit jurisprudenței Curții, menționată mai sus⁸⁰, situația este diferită numai în cazul în care un acord are drept scop promovarea concurenței sau urmărește un obiectiv care nu ridică obiecții cu privire la concurență. În speță, nu se poate presupune această situație. Mai curând, scopul de îmbunătățire a rentabilității întregului sector de prelucrare prin reducerea cu 25 % a supra-capacităților implică obligatoriu o restrângere a concurenței⁸¹.

C — *Aprecierea finală a elementelor unei înțelegeri similare acordurilor BIDS*

103. În continuare, vom aprecia modalitatea în care vor fi interpretate elementele individuale ale acordurilor BIDS în raport cu grupul de situații prevăzut la articolul 81 alineatul (1) litera (b) CE și cu clauza generală din articolul 81 alineatul (1) CE.

101. În *al patrulea rând*, scopul BIDS este acela de a obține beneficii de producție prin economii de scară. Din coroborarea articolului 81 alineatul (1) CE și a articolului 81 alineatul (3) CE rezultă că un asemenea obiectiv poate fi luat în calcul numai prin raportare la articolul 81 alineatul (3) CE⁸².

104. În opinia noastră, există rezerve față de o clasificare excesivă a restrângerilor concurenței. Conținutul unui acord trebuie examinat în toate cazurile în contextul juridic și economic al acestuia. În opinia noastră, prezenta cauză demonstrează că o abordare potrivit căreia un acord este comparat cu exemple tipice de restricții esențiale ale concurenței nu este pertinentă în toate cazurile și poate omite identificarea situațiilor în care există un acord având ca

79 — Hotărârea IAZ International Belgium și alții/Comisia (citată anterior, punctele 22-25).

80 — A se vedea punctele 52-55 din prezentele concluzii.

81 — A se vedea punctele 67-77 din prezentele concluzii.

82 — A se vedea punctele 55-57 din prezentele concluzii.

obiect restrângerea concurenței. Având în vedere că exemplele prezentate la articolul 81 alineatul (1) literele (a)-(e) CE reprezintă o listă de exemple fără caracter exhaustiv, o asemenea clasificare nu este obligatorie. Din punct de vedere juridic, este suficientă o includere în clauza generală.

105. Pentru întreprinderi și pentru consilierii juridici ai acestora, alcătuirea de categorii poate fi utilă, în special în contextul sistemului de autoevaluare aplicabil în prezent. Din acest motiv, propunem Curții să clasifice acordurile identificate mai sus, având ca obiect restrângerea concurenței, după cum urmează:

106. Reducerea capacității totale în sine reprezintă o restrângere a concurenței inclusă în clauza generală prevăzută la articolul 81 alineatul (1) CE. Nu prezintă relevanță în speță dacă acest demers reprezintă și o limitare a producției în sensul articolului 81 alineatul (1) litera (b) CE⁸³. În măsura în care – astfel cum este cazul în speță – restrângerea capacității totale este obținută prin ieșirea de pe piață și, prin aceasta, prin încetarea producției unor prelucrători individuali, se înregistrează și o restricție în sensul articolului 81 alineatul (1) litera (b) CE. În primul rând, din textul articolului 81 alineatul (1) litera (b) CE nu

rezultă că se impune o raportare la producția totală. În al doilea rând, în urma unei comparații cu alte exemple de cazuri, se constată că este suficientă restrângerea producției unui operator de pe piață. În al treilea rând, în contextul scopului dispoziției, considerăm că nu se justifică o raportare la producția totală a pieței. Mai degrabă, scopul de protecție urmărit prin articolul 81 alineatul (1) CE afectează funcția concurenței de a pune la dispoziția consumatorilor, în condiții optime, un produs la cel mai redus preț posibil, chiar în situația în care un operator de pe piață își restrânge producția sau o încetează.

107. Eșalonarea contribuțiilor este susceptibilă să împiedice întreprinderile care rămân să își extindă cota de piață, în dauna cotei curente de piață a unei alte întreprinderi care rămâne. Acest demers reprezintă de asemenea o restrângere a producției.

108. Restricțiile cu privire la utilizare și la dreptul de dispoziție sunt, de asemenea, de natură să restrângă extinderea unui prelucrător prin extinderea capacității sale, fiind calificate tot drept restrângere a producției.

83 — A se vedea în acest sens punctul 56 din Hotărârea Atlantic Container Line și alții/Comisia (citată anterior).

VII — Concluzie

109. În temeiul considerațiilor de mai sus, propunem Curții să răspundă cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulate de Supreme Court, după cum urmează:

„Un acord având caracteristicile și condițiile descrise în întrebarea preliminară are ca obiect restrângerea concurenței și nu este astfel compatibil cu articolul 81 alineatul (1) CE, în măsura în care sunt îndeplinite celelalte condiții ale acestei prevederi.”